

राज्यातील अल्पसंख्यांक उमेदवारांकरिता
रोजगारभिमुख प्रशिक्षण फी प्रतिपूर्ती योजना
राबविण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
अल्पसंख्यांक विकास विभाग,
शासन निर्णय, क्रमांक:अविवि-२०१५/प्र.क्र.१२६/का-९,
मंत्रालय, मुंबई-०० ०३२,
दिनांक: ४ डिसेंबर, २०१५.

- संदर्भ:-**
- १) शासन निर्णय, क्रमांक: अविवि-२००९/प्र.क्र.४१/०९/का.१, दि.५.२.२००९
  - २) शासन निर्णय, क्रमांक: अविवि-२००९/प्र.क्र.४१/०९/का.१, दि.४.१.२०१०
  - ३) शासन निर्णय, क्रमांक: अविवि-२०११/प्र.क्र.२०१/का.७, दि.२६.१२.२०११

प्रस्तावना :-

राज्यातील अल्पसंख्यांक समाजातील होतकरु युवक /युवतींना व्यवसायभिमुख शिक्षणाच्या संधी उपलब्ध करून देऊन त्यांना रोजगारक्षम बनविण्याच्या उद्देशाने अल्पसंख्यांक विभागाने सन २००८-०९ पासून रोजगारभिमुख प्रशिक्षण फी प्रतिपूर्ती योजना लागू केली आहे. सदर योजना सन २०११-१२ या वर्षापासून पुढे चालू ठेवण्यासाठी उपरोक्त क्रमांक ३ च्या शासन निर्णयानुसार आदेश देण्यात आलेले आहेत. मात्र मागील काही वर्षात या योजनेची अंमलबजावणी करीत असतांना उपस्थित झालेले मुद्दे तसेच अडचणी विचारात घेऊन त्याचे निराकरण करण्याबरोबरच काही नवीन मुद्द्यांचा समावेश आणि सुधारणा करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

राज्यातील अल्पसंख्यांक समाजातील होतकरु युवक /युवतींना व्यवसायभिमुख व कौशल्य विकास प्रशिक्षणाच्या संधी उपलब्ध करून देऊन त्यांना रोजगारक्षम बनविण्याच्या दृष्टीने अल्पसंख्यांक विकास विभागात सन २००८-०९ पासून सुरु असलेल्या रोजगारभिमुख प्रशिक्षण फी प्रतिपूर्ती योजना यापुढेही सुरु ठेवण्यात येत आहे. या योगे राज्यातील अल्पसंख्यांक समाजातील युवक/युवतींसाठी खालीलप्रमाणे रोजगारभिमुख प्रशिक्षण फी प्रतिपूर्ती योजना राबविण्यास याद्वारे शासन मंजूरी देत आहे.

निरंतर प्रशिक्षण योजना /तंत्रशिक्षण परिक्षा मंडळ /मुक्त विद्यापिठ /कृषि विद्यापीठ यांच्या मार्फत राबविण्यात येणाऱ्या अभ्यासक्रमांमध्ये शिक्षण घेणाऱ्या अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांसाठी प्रशिक्षण फी प्रतिपूर्ती योजना.

अ) योजनेची व्याप्ती :- तंत्रनिकेतन, अभियांत्रिकी महाविद्यालये, औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था, कृषि महाविद्यालये यामधून चालविण्यात येणारे प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम तसेच निरंतर प्रशिक्षण योजनांतर्गत राबविण्यात येणारे विविध अभ्यासक्रम ("ब" मध्ये विहित केल्याप्रमाणे) महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळ व महाराष्ट्र ज्ञानमंडळ यांच्यामार्फत राबविण्यात येणारे अभ्यासक्रम तसेच मुक्त विद्यापिठ मान्यताप्राप्त विविध अभ्यासक्रम यामध्ये प्रशिक्षण घेतलेले सुमारे १०,००० अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांना या योजनेचा लाभ अनुज्ञेय असेल.

ब) योजनेच्या अंमलबजावणीची कार्यपद्धती :-

- i) ही योजना संचालक, तंत्रशिक्षण, तंत्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांच्यामार्फत राबविली जाईल. प्रपत्र-"ब" मध्ये दर्शविलेल्या अभ्यासक्रमांमध्ये प्रशिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना प्रशिक्षण शुल्काची प्रतिपूर्ती म्हणून प्रति विद्यार्थी प्रशिक्षण शुल्काची प्रत्यक्ष रक्कम किंवा रु.४,०००/- यापैकी जी रक्कम कमी असेल तेवढी रक्कम अदा करण्यात येईल.
- ii) सदर रक्कम विद्यार्थ्यांना वर्षातून दोन वेळा वाटप करण्यात येईल. एप्रिल ते सप्टेंबर या कालावधीमध्ये प्रशिक्षण पूर्ण केलेल्या विद्यार्थ्यांचे अर्ज जाहिरातीद्वारे संचालक, तंत्रशिक्षण यांच्यामार्फत ऑक्टोबर महिन्यामध्ये मागविण्यात येतील. प्राप्त अर्जांची छाननी करून पात्र विद्यार्थ्यांची गुणवत्तेनुसार यादी करण्यात येईल व ५००० हजार विद्यार्थ्यांना फी प्रतिपूर्ती करण्यात येईल.
- iii) जर काही अभ्यासक्रमाची फी रु.४,०००/- पेक्षा कमी असल्यामुळे अनुदानाची रक्कम शिल्लक राहिल्यास गुणवत्ता यादीतील प्रतिक्रियेमध्ये असणाऱ्या विद्यार्थ्यांना या योजनेचा लाभ देता येईल.
- iv) मंजूर अनुदानाच्या ५० टक्के अनुदान पहिल्या सहामाहीसाठी वापरण्यात येईल व उर्वरित ५० टक्के अनुदान दुसऱ्या सहामाहीसाठी वापरण्यात येईल.
- v) या योजनेचा लाभ घेण्यासाठी या शासन निर्णयाद्वारे विहित करण्यात आलेल्या अटी व शर्तीची प्रतिपूर्ती करण्यात येणाऱ्या विद्यार्थ्यांची निवड संचालक, तंत्रशिक्षण यांच्याकडून केली जाईल. या योजनेसाठी लागणारी संपूर्ण रक्कम संचालक, तंत्रशिक्षण यांच्या अधिनस्त ठेवण्यात येईल.
- vi) ऑक्टोबर ते मार्च या कालावधीमध्ये प्रशिक्षण पूर्ण केलेल्या विद्यार्थ्यांचे अर्ज संचालक, तंत्रशिक्षण एप्रिलच्या पहिल्या आठवड्यामध्ये मागवतील. वरील क्रमांक १ ते ४ प्रमाणे गुणवत्ता यादी तयार करून विद्यार्थ्यांना फी प्रतिपूर्ती करतील. निवड झालेल्या विद्यार्थ्यांची यादी प्रपत्र "अ" प्रमाणे तयार करून या विभागाकडे पाठविण्यात यावी तसेच संचालक, तंत्रशिक्षण संचालनालय यांच्या संकेतस्थळावर प्रसिध्द करणे संचालक, तंत्रशिक्षण यांच्यावर बंधनकारक राहील.

योजनेच्या अटी व शर्ती:-

- १) प्रपत्र-ब मध्ये नमूद केलेल्या अभ्यासक्रमांमध्ये प्रशिक्षण पूर्ण केलेल्या मुस्लिम, बौद्ध, ख्रिश्चन, जैन, शिख व पारशी या अल्पसंख्यांक समुहाच्या विद्यार्थ्यांना या योजनेचा लाभ देता येईल.
- २) विद्यार्थ्यांची गुणवत्ता यादी त्यांच्या शालांत परिक्षेमध्ये प्राप्त केलेल्या गुणांनुसार करण्यात येईल.
- ३) या योजनेतर्गत संचालक, तंत्रशिक्षण यांनी निवड केलेल्या विद्यार्थ्यांना प्रत्यक्ष शुल्क किंवा रु. ४,०००/- यापैकी जी रक्कम कमी असेल तेवढी रक्कम प्रशिक्षण शुल्काची प्रतिपूर्ती म्हणून द्यावी. या योजनेचा लाभ घेण्यासाठी संबंधित अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांच्या कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न रु.२.५० लक्ष किंवा त्यापेक्षा कमी असावे. यासाठी स्वयंरोजगार असलेल्या पालकांच्या उत्पन्नाचे स्वयंघोषित प्रमाणपत्र (प्रपत्र-क) सादर करणे आवश्यक राहील. या योजनेत ३० % मुलींसाठी जागा राखीव ठेवण्यात येईल. विद्यार्थ्यांची निवड समुहनिहाय असल्याने लोकसंख्येच्या प्रमाणात करण्यात येईल.

- ४) एखाद्या अल्पसंख्याक समाजातील पात्र मुलींची संख्या कमी असल्यास अल्पसंख्यांक समाजातील मुलांसाठी त्या जागा समायोजित करण्यात येतील.
- ५) विद्यार्थ्यांकडून या योजनेच्या कोणत्याही अटी व शर्तीचा भंग झाल्यास त्याला या योजनेतर्गत देण्यात येणारा लाभ स्थगित करण्यात येईल अथवा संपुष्टात आणण्यात येईल. या योजनेच्या अटीचा भंग झाला असल्याची शासनाची खात्री पटल्यास संबंधित विद्यार्थ्यांना देण्यात येणाऱ्या अध्ययन शुल्काची प्रतिपूर्ती रद्द करण्यात येईल.
- ६) जर एखाद्या विद्यार्थ्यास चुकीच्या माहितीच्या आधारे या योजनेचा लाभ दिला गेल्याचे निदर्शनास आल्यास त्या विद्यार्थ्याची अध्ययन शुल्काची प्रतिपूर्ती तात्काळ रद्द करण्यात येईल व त्यास प्रदान करण्यात आलेल्या अध्ययन शुल्काच्या प्रतिपूर्तीच्या रकमेची वसूली करण्यात येईल.

ड) अर्जासोबत जोडावयाची कागदपत्रे :-

- १) उमेदवाराची स्वतःची स्वाक्षरी असलेले पारपत्र (Passport) आकाराचे छायाचित्र.
- २) उमेदवाराने शालांत परिक्षेतील गुणपत्रिकेची साक्षांकित प्रत.
- ३) उमेदवाराने ज्या अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेतला आहे त्या अभ्यासक्रमांच्या प्रवेश शुल्काची पावती.
- ४) उमेदवाराच्या बँक खात्याचा अथवा उमेदवार व पालक यांच्या संयुक्त बँक खात्याचा तपशील.
- ५) स्वयंरोजगार असलेल्या पालकांच्या बाबतीत स्वयंघोषित उत्पन्नाचे प्रतिज्ञापत्र, नोंदी करणाऱ्या पालकांच्या बाबतीत त्यांच्या नियोक्त्यांकडून प्राप्त केलेल्या उत्पन्नाचा दाखला.
- ६) रहिवासी पुरावा, वीज/दूरध्वनी देयक, पारपत्र, निवडणूक ओळखपत्र, आधारकार्ड, पॅनकार्ड व ड्रायव्हिंग लायसन्स यापैकी कोणत्याही एकाची स्वाक्षरी केलेली छायांकित प्रत.

इ) योजनांतर्गत पात्र उमेदवारांची निवड :-

- १) या योजनेचा लाभ देण्यासाठी विद्यार्थ्यांची निवड या योजनेतर्गत विहित केलेल्या अटी व शर्तीनुसार गुणवत्तेद्वारे संचालक (तंत्रशिक्षण), तंत्र शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांच्याकडून केली जाईल.
- २) फि प्रतिपूर्तीची रक्कम संचालक, तंत्रशिक्षण निवड झालेल्या विद्यार्थ्यांच्या बँक खात्यामध्ये ECS द्वारे जमा करतील.

या योजनेच्या अंमलबजावणीची संपूर्ण जबाबदारी संचालक (तंत्रशिक्षण), तंत्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांची राहिल. यासाठी आवश्यक असणाऱ्या प्रशासकीय खर्चासाठी प्रतिपूर्तीसाठी होणाऱ्या एकूण खर्चाच्या १% रक्कम अनुज्ञेय राहिल. रोजगारभिमुख प्रशिक्षण कार्यक्रमांतर्गत या योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी होणारा खर्च मागणी क्र.झेड ई-१, मुख्यलेखाशीर्ष २२३५, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण ०२ समाजकल्याण २०० इतर कार्यक्रम, राज्य योजनांतर्गत योजना (०१) (०९) अल्प कालावधीतील व्यवसायावर आधारित पाठय-क्रमांकरिता सहायक अनुदान (२२३५-ए-१५१) या लेखाशिर्षाखाली उपलब्ध तरतुदीतून भागविण्यात येईल.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१५१२०४१२५६३२०९१४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अनुल अत्तार)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा.राज्यपालांचे सचिव,
- २) मा.मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
- ३) मा.मंत्री/ मा.राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
- ४) मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन
- ५) अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव/ सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग
- ६) महालेखापाल, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई/ नागपूर
- ७) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
- ८) निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
- ९) सर्व विभागीय आयुक्त
- १०) सर्व जिल्हाधिकारी
- ११) सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी
- १२) सर्व मंत्रालयीन विभाग
- १३) संचालक, तंत्रशिक्षण, तंत्र शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- १४) संचालक (व्यवसाय शिक्षण), व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- १५) संचालक (प्रशिक्षण), व्यवसाय व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- १६) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई
- १७) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय (प्रसिध्दीसाठी)
- १८) संचालक, उच्च शिक्षण, पुणे,
- १९) संचालक, प्रौढ व शिक्षण, पुणे,
- २०) संचालक, वैद्यकीय शिक्षण, मुंबई
- २१) आयुक्त, शालेय शिक्षण, पुणे,
- २२) निवडनस्ती.

प्रपत्र-अ

निरंतर प्रशिक्षण योजना/ तंत्र शिक्षण परीक्षा मंडळ / मुक्त विद्यापीठ यांच्यामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या अभ्यासक्रमांमध्ये शिक्षण घेणाऱ्या अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांसाठी प्रशिक्षण योजना.

दिनांक ३१ मार्चपर्यंत प्रशिक्षण दिलेल्या विद्यार्थ्यांची यादी

अ.क्र	विद्यार्थ्यांचे संपूर्ण नाव	विद्यार्थ्यांचा धर्म	विद्यार्थ्यांचा पत्ता व दूरध्वनी क्रमांक.

प्रपत्र-"ब"

अल्प मुदतीचे प्रशिक्षण कार्यक्रम

l) तंत्रशिक्षण

- १) महाराष्ट्र स्टेट सर्टिफिकेट कोर्स इन इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी (MSCIT)
- २) सर्टिफिकेट कोर्स इन फौंड्री टेक्नॉलॉजी
- ३) सर्टिफिकेट कोर्स इन फिलोक्सोग्राफिक प्रिंटींग/ ऑफसेट प्रिंटींग /स्क्रीन प्रिंटींग
- ४) सर्टिफिकेट कोर्स इन एम्बेडेड सिस्टिम
- ५) सर्टिफिकेट कोर्स इन एनर्जी मॅनेजमेंट अँड ऑडिट
- ६) कॉम्प्युटर हार्डवेअर मेन्टेनन्स
- ७) कॉम्प्युटर नेटवर्किंग
- ८) लॅपऑप मेन्टेनन्स
- ९) मोबाईल मेन्टेनन्स
- १०) फॅक्स /प्रिंटर / कॉम्प्युटर मेन्टेनन्स
- ११) प्रोग्रॅमेबल लॉजिक कंट्रोलर (PLS)
- १२) पी.सी.बी. डिझाईन
- १३) एसपी नेट प्रोग्रॅमिंग
- १४) जावा/अॅडव्हान्स जावा / सी प्रोग्रॅम इ.
- १५) कोरल ड्रॉ पेज मेकर/ फोटोशॉप इलस्ट्रेटर
- १६) ऑनिमेशन / मल्टीमेडीया / वेब डिझाईनिंग
- १७) ऑटोकॅड / गॅटीया
- १८) एनएक्स-४
- १९) मॅटलॅब
- २०) बूक बाईंडिंग
- २१) अॅडव्हान्स ऑटोमोटीव कोर्स
- २२) एअरक्राफ्ट मेन्टेनन्स
- २३) फूट वेअर डिझाईन
- २४) अल्पमुदतीचे प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम-हॉटेल मॅनेजमेंट अँड कॅटरिंग टेक्नॉलॉजी,
- २५) ट्रॅव्हल अँड टुरीझम
- २६) अल्पमुदतीचे प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम- ड्रेस डिझाईन अँड फॅशन टेक्नॉलॉजी
- २७) शासकीय कला महाविद्यालयातील अल्पमुदतीचे प्रमाणपत्र व्यावसायिक अभ्यासक्रम
- २८) राज्य शासनाच्या पदवी व पदविका संस्थांमधील अल्पमुदतीचे प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम
- २९) महाराष्ट्र ज्ञान मंडळ यांचे मार्फत चालविण्यात येणारे अभ्यासक्रम

प्रपत्र- क

राज्यातील अल्पसंख्यांक उमेदवारांकरिता सुधारीत स्वरूपात रोजगाराभिमुख प्रशिक्षण कार्यक्रम राबविण्याबाबत मुस्लिम, ख्रिश्चन, बौद्ध, शीख, पारसी व जैन या अल्पसंख्यांक समाजांमधील विद्यार्थ्यांना द्यावयाच्या प्रशिक्षणासंदर्भात कुटुंबाच्या उत्पन्नाचे स्वयंघोषित प्रमाणपत्र.

१) मी.....पिता.....राहणार (संपूर्ण पत्ता .....)
याद्वारे शपथपूर्वक जाहिर घोषणा करतो की:-

अ) मी महाराष्ट्राचा नागरीक आहे.

ब) माझ्या कुटुंबाचे सर्व स्रोतातून मिळून एकूण वार्षिक उत्पन्न रुपये.....
(अक्षरी रुपये.....) इतके आहे.

क) मी घोषित करतो/करते की, माझे वडील/आई/दोघेही* हे माझ्या कुटुंबातील कमावते सदस्य
.....आहेत.

२) मी प्रमाणित करतो की, मी दिलेली वरील माहिती खरी आहे.

३) मी सादर केलेली उपरोक्त माहिती खोटी असल्याचे निदर्शनास आल्यास मला देण्यात आलेले अर्थसहाय्य दंडनिय व्याजासह माझ्याकडून वसूल करण्यात यावे व या कृत्यासाठी मी माझ्याविरुद्ध कायदेशिर कारवाई करण्यासाठी पात्र असेल.

पालकांची स्वाक्षरी.....

विद्यार्थ्यांची स्वाक्षरी.....

नांव.....

नांव.....

* लागू नसलेले खोडावे.